

การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ของภาคอุตสาหกรรมไทย พนิดา ช้างสุทธิ์

Exploratory Factor Analysis of Community Involvement and Development According to Corporate Social Responsibility in Thai Industrial Sector

Phanida Chalangsut

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Candidate of Social and Environmental Development, Graduate School, National Institute of Development Administration

Corresponding author, E-mail address: Phanida444@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีบทบาทใกล้ชิดกับสังคมมากขึ้น เพราะลักษณะการดำเนินธุรกิจเริ่มส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของสังคมเพิ่มขึ้น จึงเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนรอบข้างควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ส่งเสริม ช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนตามประเด็นขององค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคอุตสาหกรรมไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะทำงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม (CSR-DIW) ตั้งแต่ปี 2551-2557 จำนวน 500 คน ใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยพัฒนาแบบสอบถามจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000: 2010 Guidance on Social Responsibility) มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (Corporate on Social Responsibility-Department of Industrial Work: CSR-DIW) ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม และองค์การแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (The Global Reporting Initiative: GRI G4) จากนั้นนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลักและหมุนแกนด้วยวิธีวาร์แมกซ์

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนนี้ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ มีทั้งหมด 15 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างรายได้และการพัฒนาเทคโนโลยี มี 7 ตัวแปร 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนและการศึกษา มี 4 ตัวแปร และ 3) การส่งเสริมสุขภาพและการจ้างงาน มี 4 ตัวแปร สามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบที่สกัดได้ทั้งหมดร้อยละ 67.326 โดยที่องค์ประกอบที่หนึ่งสำคัญที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างรายได้และการพัฒนาเทคโนโลยีในชุมชน สนับสนุนโครงการที่ส่งเสริมเทคโนโลยีชุมชน พัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา เช่น การจดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร การขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในระหว่างกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดขององค์กร ขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ หรือตามประเภทอุตสาหกรรม โดยใช้การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน (Measurement Invariance) ของโครงสร้างองค์ประกอบระหว่างกลุ่มประชากรที่ต่างขนาดกัน เพื่อให้มีความชัดเจน เฉพาะเจาะจงและสามารถประยุกต์ใช้ได้เฉพาะขนาดและประเภทอุตสาหกรรมได้อย่างเหมาะสม และควรศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW) ในด้านอื่นๆ เพื่อให้ครบอีก 6 ด้านที่เหลือ นั่นคือ ด้านการกำกับดูแลองค์กร (Organizational Government) ด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ด้านการดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) และด้านผู้บริโภค (Customer Issues)

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ความรับผิดชอบต่อสังคม การวิเคราะห์องค์ประกอบ ภาคอุตสาหกรรมไทย

Abstract

Currently, industrial entrepreneurs are closer to community because their business activities more directly affect to community livelihood. This is the reason why manufacturer give priority to community development together with business operation. Therefore, we should do a research in order to analyze factor of community involvement and development which is important factor in social responsibility standard and industrial entrepreneurs. This can determine business direction and develop community according to analyzed factor.

This research aimed at analyzing exploratory factors in community involvement and development in accordance with corporate social responsibility standard as practiced in the context of Thai industrial sector. Sample population consisted of 500 members of the CSR committees attached to the industrial establishments participating in the DIW-initiated CSR program (CSR-DIW) between B.E. 2551-2557. Five-level rating scale questionnaire, a research instrument, was derived from the CSR-related industrial standard (ISO 26000: 2010 Guidance on Social Responsibility), DIW-initiated CSR standard applied among industrial operators (Corporate Social Responsibility-Department of Industrial Work: CSR-DIW) and those regulated by the Global Reporting Initiative (GRI G4). Exploratory factor analysis was subsequently conducted by means of factor extraction and varimax orthogonal rotation.

The research findings indicated that there were 3 factors and 15 variables in the community involvement and development, namely 1) income creation and technological development (7 variables); 2) community involvement and education (4 variables); and 3) health promotion and employment (4 variables). Based on the 67.326% variance components obtained from extraction, the first factor was proved most influential. Therefore, the industrial establishments should place emphasis on the followings: firstly, income generation and technological development in community; secondly, promotion of projects that utilize community technology; and thirdly, development of local knowledge and wisdom such as registration of copyright, patent and OTOP products.

Recommendation for further research, researcher should perform a comparison among population which has the different characteristics e.g. size and type of business by using Measurement Invariance test on factor's structure among population which has different size in order to make it clearer and be able to apply it to specific business. Apart from that, researcher should analyze other appropriate factors according to Corporate Social Responsibility Standard which cover all remaining 6 aspects i.e. Organizational governance, Human rights, Labour practices, Environment, Fair operating practices and Customer issues.

Keywords: Community Development, Community Involvement, CSR, Exploratory Factor Analysis, Thai Industrial Sector

ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ในยุคปัจจุบันที่กลุ่มธุรกิจมีการแข่งขันกันสูง สถานประกอบการอุตสาหกรรมจึงต้องมีการปรับตัว ทั้งในเรื่องคุณภาพสินค้า ราคา ภาพลักษณ์ การดูแลคุณภาพชีวิตของพนักงาน ตลอดจนความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม และชุมชนรอบข้างที่ควรจะได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม ในต่างประเทศ มีการนำมาตรฐานสากลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000: Guidance on Social Responsibility) มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และองค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยรายงานสากล (The Global Reporting Initiative: GRI) ได้ให้ข้อแนะนำในการจัดทำรายงานแห่งความ

ยั่งยืน (Sustainability Reporting) ในองค์กรธุรกิจ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวชี้วัดใน 3 มิติ คือ มิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ส่วนในประเทศไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีการกิจหลักในการกำกับดูแลและผลักดันให้ธุรกิจอุตสาหกรรมดำเนินการและพัฒนาไปอย่างยั่งยืน จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจัดทำเป็นมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (Standard of Corporate Social Responsibility, Department of Industrial Works: CSR-DIW) และสนับสนุนให้โรงงานอุตสาหกรรมเข้าร่วมโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันนี้มีโรงงานที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

โดยได้รับโล่และเกียรติบัตร จำนวน 665 แห่ง (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2557) ซึ่งหัวข้อหลักของมาตรฐานดังกล่าว ประกอบด้วย 7 ประเด็น คือ 1) การกำกับดูแลองค์กร (Organizational Governance) 2) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) 3) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices) 4) สิ่งแวดล้อม (Environment) 5) การปฏิบัติที่เป็นธรรม (Fair Operating) 6) ประเด็นด้านผู้บริโภค (Customer Issues) และ 7) การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (Community Involvement and Development) ซึ่งมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการต่อสังคมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของอุตสาหกรรม ในการที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรธุรกิจ ซึ่งหนึ่งในประเด็นที่สำคัญของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม คือ ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ซึ่งอยู่ในความสนใจของทุกภาคส่วน โดยให้ความสำคัญและความสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ อยู่ในกระแสของการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีการรณรงค์ให้ชุมชนมีความสามารถในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นชุมชนเข้มแข็งช่วยเหลือตัวเองได้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2556, น. 13) และยังเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 8) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ในการสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีพันธกิจในการสร้างสังคมที่เป็นธรรม สังคมที่มีคุณภาพ ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต เน้นการสร้างความตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันของอุตสาหกรรมและชุมชน ส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชน สถาบันการศึกษา และภาครัฐร่วมกันพัฒนา มีการพัฒนาคุณภาพคนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ส่งเสริมสถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งให้สามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และยังสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีส่วนร่วมในการออกแบบการเปลี่ยนแปลงชุมชน รูปแบบของเศรษฐกิจชุมชน กำหนดวิถีชุมชน

ซึ่งการพัฒนาชุมชนจะต่อยอดไปสู่การพัฒนาสังคมในภาพรวม ดังนั้น ในการพัฒนา ภาคอุตสาหกรรมจึงต้องรับฟังปัญหาของชุมชนและสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริมในส่วนที่เป็นความต้องการของชุมชน โดยที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ชุมชนรอบข้าง สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ สามารถดำเนินกิจการร่วมกับชุมชนและได้การยอมรับอย่างยั่งยืน (License to Operate) และการอยู่ร่วมกันกับชุมชนได้อย่างเป็นสุขและยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดของโครงการเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Town) ของกระทรวงอุตสาหกรรมที่มีความมุ่งมั่นให้อุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยมีตัวชี้วัดในมิติด้านสังคม คือ คุณภาพชีวิตและสังคมของคนในท้องถิ่นโดยรอบ และส่วนหนึ่งขององค์ประกอบที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่อย่างจริงจัง พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้เข้มแข็ง โดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต้องประกอบกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม ในหัวข้อหลักเรื่องการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนนั้น ประกอบไปด้วย ประเด็นย่อย 7 ประเด็น คือ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement) 2) การศึกษาและวัฒนธรรม (Education and Culture) 3) การสร้างงานและการพัฒนาทักษะ (Employment Creation and Skills Development) 4) การพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยี (Technology Development and Access) 5) การสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน (Wealth and Income Creation) 6) สุขภาพ (Health) 7) การลงทุนด้านสังคม (Social Investment) ดังนั้น ในการที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาชุมชน ควรมีแนวทาง มีทิศทางที่ชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานด้านชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน ส่งเสริม ช่วยเหลือชุมชนตามประเด็นขององค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดในการพัฒนาชุมชนตามกระบวนทรรศน์เก่าเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วนที่ให้ความสำคัญกับผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้าไปดูปัญหาและเป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหา แต่ในปัจจุบันมีกระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) ที่เน้นการพัฒนาแบบองค์รวม เป็นกระบวนการความคิดและการปฏิบัติที่ทุกฝ่ายเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในกระบวนการพัฒนา โดยการคิดและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์โดยการปฏิบัติอย่างจริงจัง บนรากฐานของความรัก ความเมตตาที่สร้างสรรค์ (บำเพ็ญ เขียวหวาน, 2551, น. 43-44) ซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญของการพัฒนาชุมชน คือ การที่ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ หลักการพัฒนาชุมชนที่นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในประเทศไทย โกวิทย์ พวงงาม (2553, น. 121-124) ได้นำเสนอไว้โดยประกอบไปด้วย 15 หลักการ คือ 1) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) หลักการพึ่งตนเองของชุมชน 3) หลักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและองค์กร 4) หลักการค้นหาและพัฒนาผู้นำ 5) หลักประชาธิปไตย 6) หลักการประสานงาน 7) หลักการจัดการชุมชน 8) หลักการบูรณาการ 9) หลักการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic) 10) หลักการพัฒนาแบบยั่งยืน 11) หลักการใช้วัฒนธรรมชุมชน 12) หลักการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน 13) หลักการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน 14) หลักการขยายผล โครงการและกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และ 15) หลักการสมทบ ซึ่งหลักสำคัญในการพัฒนาชุมชนนั้น ควรเป็นการดำเนินการโดยคนในชุมชนเอง ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา มีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนให้มีความสุข พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ โดยองค์ประกอบของการพัฒนานั้น ต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับชุมชน ประกอบไปด้วยกระบวนการพัฒนาที่มีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เฉพาะในสิ่งที่จำเป็นตอนเริ่มต้น ซึ่งอาจเกินขีดความสามารถของชุมชนที่จะดำเนินการ แล้วจึงเริ่มดำเนินการประสานงานส่วนที่เกี่ยวข้องและบริหารจัดการโครงการ ซึ่งผลของการพัฒนาที่เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนเอง จะทำให้เกิดขวัญกำลังใจและความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จและดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนกลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ที่มีสมาชิกรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นด้วยจิตสำนึกรักชุมชน จนมีเครือข่ายชุมชน มีผู้นำชุมชนเกิดขึ้น จนกลายเป็นชุมชนพึ่งตนเองได้ คือ สมาชิกในชุมชนมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนา ซึ่ง Cohen, & Uphoff (1977, p. 7) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคน เพื่อที่จะปรับชีวิตความเป็นอยู่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น เช่น ด้านเศรษฐกิจรายได้ ความมั่นคงปลอดภัย และความเคารพเชื่อมั่นในตนเอง โดยการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการพัฒนา จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ตั้งแต่ค้นหาความต้องการของชุมชน วางแผน ตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงาน จัดหาทรัพยากร บริหารจัดการ จนกระทั่งติดตามประเมินผล ซึ่งโครงการดังกล่าวจะมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วม คือ การสร้างอำนาจ เสริมสร้างศักยภาพ เพื่อให้การพัฒนานั้นมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งเป็นการร่วมทุนในรูปตัวเงินหรือความช่วยเหลือให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำหรับหลักการในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น Broughton, & Hampshire (1999, p. 146) ได้อธิบายถึงหลักการของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่ประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะผู้กระทำมิใช่ผู้ถูกกระทำและคำนึงถึงความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงประชาชนจากผู้ถูกพัฒนา (Object) ให้มาเป็นผู้ทำการพัฒนา (Subject) โดยมีหลักการที่สำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ 1) เป็นวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพท้องถิ่น ความต้องการและ

เจตคติของประชาชน 2) ถ้าประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหาและแผนการพัฒนาแล้ว จะทำให้ประชาชนยอมรับแผนงานโครงการนั้น 3) หลักการประชาธิปไตยพื้นฐาน คือ การที่ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตัวเอง ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นเริ่มจากขั้นตอนการกระตุ้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน จากนั้นจะร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และวางแผนงาน โดยการอภิปรายกลุ่มแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาดิตตามประเมินผลการพัฒนา และท้ายที่สุดประชาชนจะมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการที่ร่วมมือกันพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนเป็นองค์ประกอบข้อที่ 7 ของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW) ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ประเด็นย่อย คือ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การศึกษาและวัฒนธรรม 3) การสร้างงานและการพัฒนาทักษะ 4) การพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยี 5) การสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน 6) สุขภาพ 7) การลงทุนด้านสังคม ซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังมีการดำเนินงานในส่วนนี้น้อยถือว่าเป็นเรื่องใหม่ที่จะไปดำเนินกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน โดยคำนึงถึงความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก ซึ่งต้องอาศัยการสานเสวนาให้ทราบความต้องการที่แท้จริง เพื่อให้ชุมชนพึ่งตัวเองได้และมีความยั่งยืนในการดำเนินการต่อไปได้ด้วยชุมชนเอง ภายหลังจากที่องค์กรได้ถอนตัวจากความช่วยเหลือไปแล้วแนวทางในการดำเนินงานของทั้ง 7 ประเด็นมาตรฐานคือ ประเด็นแรก เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยจัดให้มีตัวแทนขององค์กรเข้าปรึกษาหารือกับชุมชน เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน สนับสนุนการจัดทำสาธารณสมบัติและพัฒนาชุมชนร่วมกับองค์กรอื่น ๆ ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นอาสาสมัครบริการชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อ.พ.ป.ร.) เป็นต้น ในประเด็นที่สอง

ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาในระบบ มีการลงทะเบียนเรียนของเด็กในสถาบันการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษหรือกลุ่มผู้ถูกเลือกปฏิบัติ เน้นการให้ความรู้ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น กำจัด การไม่รู้หนังสือ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รวมทั้งควรส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น ช่วยอนุรักษ์และปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม ในประเด็นที่สาม เรื่อง การสร้างงานและการพัฒนาทักษะ องค์กรควรจ้างงานและพัฒนา สร้างศักยภาพให้กับกลุ่มผู้ที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งการส่งเสริมทักษะของชุมชน ควรให้สอดคล้องกับความต้องการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรด้วย ส่วนประเด็นที่สี่ เรื่อง การพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยีนั้น องค์กรควรส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยี ที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีที่ต้นทุนต่ำสามารถทำซ้ำได้ง่าย และช่วยให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน และควรส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีของชุมชนที่มีศักยภาพในเชิงเศรษฐกิจ ประเด็นที่ห้า เรื่องของการสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การจ้างงานต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาให้พนักงานมีทักษะ ความรู้ เน้นการจ้างงานในท้องถิ่น ควรเสริมสร้างความสามารถให้กับผู้ส่งมอบท้องถิ่น รวมทั้งให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชุมชน มีการสนับสนุนแผนงาน โครงการในชุมชนที่ดำเนินการโดยกลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ในการสร้างธุรกิจเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ส่วนประเด็นที่หก เรื่อง สุขภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของชีวิต มีผลกระทบต่อชุมชนและการพัฒนาชุมชน องค์กรควรหาวิธีไม่ให้เกิดกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์หรือการบริการขององค์กรส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน เคารพสิทธิในการดูแลสุขภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้กับคนในชุมชน เกี่ยวกับสุขภาพ โรคอันตรายร้ายแรง เช่น โรคมะเร็ง โรคหัวใจ วัณโรค โรคอ้วน เป็นต้น ส่งเสริมวิธีป้องกันโรค การตรวจสุขภาพ การได้รับยาที่เหมาะสม การฉีดวัคซีนที่จำเป็น มีการ

ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ สร้างความตระหนักในการคุมกำเนิด หลีกเลี่ยงการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายและมีสารปนเปื้อน ให้ความสำคัญกับการดูแลด้านโภชนาการของเด็ก จัดหาบริการสุขภาพพื้นฐานที่จำเป็น เช่น จัดหาน้ำสะอาด ห้องน้ำที่ถูกสุขอนามัยให้กับคนในชุมชน ประเด็นที่เจ็ดสุดท้าย เป็นเรื่องของการลงทุนทางด้านสังคม เป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาว เน้นให้ชุมชนพึ่งตนเองโดยใช้ความชำนาญ ทักษะ และความสามารถที่มีอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงด้านสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ดังนั้น องค์กรควรหลีกเลี่ยงหรือลดการดำเนินการที่ทำให้ชุมชนต้องพึ่งพากิจกรรมการบริจาค การกุศล ซึ่งอาจทำให้มีความคิดของการพึ่งพาอยู่ตลอดเวลา โดยไม่มีการช่วยเหลือตนเองอย่างจริงจัง โดยองค์กรควรจะร่วมมือกับองค์กรอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีการแลกเปลี่ยนในด้านทักษะความรู้ ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และดำเนินไปตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน เนื่องจากชุมชนและสังคม เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินกิจการขององค์กรธุรกิจ ดังนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรแสดงความรับผิดชอบต่อชุมชน ประสานความสัมพันธ์อันดี ช่วยกันแก้ไขปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นกิจการที่ดีของชุมชน พร้อมกับคิดค้นวิธีการที่จะลดและ/หรือหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนและสังคม ที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในที่สุด

หลักการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรกลุ่มโดยอาศัยความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปร ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้หลายๆ ตัวแปรในงานวิจัย โดยที่ไม่มีตัวแปรใดทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม แต่ตัวแปรเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรให้อยู่ในรูปองค์ประกอบ (Factor) จัดกลุ่มตัวแปรที่เหมือนกันหรือมีความสัมพันธ์กันสูงไว้

ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้น้อยลง โดยการรวมเข้าเป็นองค์ประกอบ จึงถือว่า องค์ประกอบที่สร้างขึ้นเป็นตัวแปรใหม่ อาศัยน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เป็นพื้นฐานในการอธิบายความมีอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบนั้นๆ ทำให้สามารถเข้าใจลักษณะของข้อมูลได้ง่ายขึ้น สะดวกในการแปลความหมายมากขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจัดกลุ่มของตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ที่มีความสัมพันธ์กันให้อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้ชัดเจนขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ของภาคอุตสาหกรรมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ของภาคอุตสาหกรรมไทย โดยพัฒนาข้อคำถามจากองค์การแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (The Global Reporting Initiative: GRI G4) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (Guidance on Social Responsibility: ISO 26000) และมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (Corporate on Social Responsibility-Department of Industrial Work: CSR-DIW) ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะทำงานความรับผิดชอบต่อสังคมในสถานประกอบการที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเข้าร่วมโครงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี 2551-2557 จำนวน 665 โรงงานซึ่งมีคณะทำงานประมาณ 3,300 ท่าน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้ง 25 ตัวแปร ซึ่งครอบคลุมทั้ง 7 องค์ประกอบของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม คือ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การศึกษาและวัฒนธรรม 3) การสร้างงานและการพัฒนาทักษะ 4) การพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยี 5) การสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน 6) สุขภาพ และ 7) การลงทุนด้านสังคม

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การศึกษาและวัฒนธรรม 3) การสร้างงานและการพัฒนาทักษะ 4) การพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยี 5) การสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน 6) สุขภาพ 7) การลงทุนด้านสังคม และสามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนได้อย่างน้อยร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การได้มาซึ่งตัวอย่างเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากคณะทำงานความรับผิดชอบต่อสังคมในสถานประกอบการที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเข้าร่วมโครงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR-DIW) ตั้งแต่ปี 2551-2557 จำนวน 665 โรงงาน ซึ่งมีคณะทำงานประมาณ 3,300 ท่าน

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

กำหนดองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยศึกษาจากเอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000: 2010 Guidance on Social Responsibility), มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (Corporate on Social Responsibility-Department of Industrial Work: CSR-DIW) ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม องค์การแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (The Global Reporting Initiative: GRI G4) ซึ่งเป็นองค์การที่กำหนดรายงานการดำเนินงานที่ยั่งยืน (Sustainability Reporting) และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สร้างเป็นข้อคำถามด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนได้ทั้งหมด 25 ตัวแปร จำนวนทั้งหมด 25 ข้อ

3. การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence/ IOC) และพิจารณาคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 หลังจากที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งหมด 25 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.75 ถึง 1.0 ซึ่งสูงกว่า 0.5 ทุกข้อ ดังนั้น จึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไป

ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอน-บาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า องค์ประกอบ

ด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะทำงานความรับผิดชอบต่อสังคมในสถานประกอบการที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเข้าร่วมโครงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม (CSR-DIW) ตั้งแต่ปี 2551-2557 จำนวน 665 โรงงาน ซึ่งมีคณะทำงานประมาณ 3,300 ท่าน เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยตรงที่สถานประกอบการ ร่วมกับการส่งแบบสอบถามทางอีเมลโดยใช้โปรแกรม Google Docs ส่งถึงคณะทำงานโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 พบว่า ข้อมูลที่ได้ตอบกลับมามีทั้งหมด 500 ชุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมีไม่ต่ำกว่า 5-20 เท่าของตัวแปร (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010, p. 102) ซึ่งตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 25 ตัวแปร จำนวนตัวอย่างควรมีตั้งแต่ 125-500

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยมีการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในเบื้องต้นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Correlation Matrix) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.3 แสดงว่า ตัวแปรแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กัน จากนั้นวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยเทคนิค KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) เพื่อตรวจสอบข้อมูลว่า สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้หรือไม่ แล้วจึงนำมาสกัดองค์ประกอบหมุนแกนองค์ประกอบ หาคะแนนองค์ประกอบโดยพิจารณาเกณฑ์การกำหนดองค์ประกอบ ให้พิจารณาค่า Eigen Value ต้องมากกว่า 1 นำหนักองค์ประกอบที่มีค่าบวกลบ มีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป แล้วจึงตั้งชื่อ

องค์ประกอบ และคำร้อยละความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่สกัดได้ต้องมากกว่าร้อยละ 60 (ยุทธ โกยวรรณ, 2556, น. 108)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ได้มีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า มีค่าระหว่าง 0.315 ถึง 0.774 ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < 0.01$) และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดด้วยเทคนิคของ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า KMO มีค่าเท่ากับ 0.931 สถิติทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ จากนั้นวิเคราะห์โดยการสกัดองค์ประกอบ (Extraction) และการหมุนแกน โดยนำตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ เข้าสู่การวิเคราะห์เพื่อสกัดองค์ประกอบโดยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) และทำการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Varimax Orthogonal Rotation) โดยมีการปรับการจัดกลุ่มของตัวแปรให้เป็นหมวดหมู่ เลือกเฉพาะองค์ประกอบที่มีค่า Eigenvalue มากกว่า 1 ขึ้นไป ซึ่งจากทั้งหมด 25 ข้อ สามารถสกัดได้องค์ประกอบที่รวมกลุ่มกันอย่างชัดเจนได้ทั้งหมด 3 องค์ประกอบเหลือจำนวน 15 ตัวแปร ดังตารางที่ 2 โดยทั้ง 3 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมทั้งหมดของตัวแปรสังเกตได้ร้อยละ 67.326 โดยตัวแปรทั้งหมดอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบที่ 1 (การสร้างรายได้และการพัฒนาเทคโนโลยี) ได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 30.013 อธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบที่ 2 (การมีส่วนร่วมของชุมชนและการศึกษา) ได้ร้อยละ 18.999 และอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบที่ 3 (การส่งเสริมสุขภาพและการจ้างงาน) ได้ร้อยละ 18.313 ซึ่งคิดเป็นความ

แปรปรวนสะสมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 1 ถึง 3 รวมเป็นร้อยละ 67.326 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage) ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	7.525	50.165	50.165	7.525	50.165	50.165	4.502	30.013	30.013
2	1.545	10.301	60.466	1.545	10.301	60.466	2.850	18.999	49.013
3	1.029	6.860	67.326	1.029	6.860	67.326	2.747	18.313	67.326
4	.707	4.713	72.039						
5	.613	4.087	76.126						
6	.488	3.254	79.380						
7	.483	3.220	82.601						
8	.410	2.730	85.331						
9	.406	2.708	88.038						
10	.382	2.547	90.586						
11	.358	2.390	92.976						
12	.296	1.974	94.950						
13	.274	1.828	96.778						
14	.259	1.730	98.508						
15	.224	1.492	100.000						

จากตารางที่ 1 สามารถสกัดได้องค์ประกอบ การพัฒนาชุมชนของแต่ละตัวแปรทั้งหมด 15 ข้อ ที่รวมกลุ่มกันอย่างชัดเจนได้ทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ดังตารางที่ 2 ซึ่งแสดงน้ำหนักองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและ

ตารางที่ 2 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน

ลำดับ	ข้อ	ตัวแปร	Factor loading		
			Factor 1	Factor 2	Factor 3
1	S13	จำนวนโครงการที่ส่งเสริมเทคโนโลยีชุมชน พัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา	.805		
2	S14	จำนวนโครงการที่ส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีต้นทุนต่ำ และช่วยให้เกิดรายได้กับชุมชน	.740		
3	S12	จำนวนโครงการที่ได้พัฒนาเทคโนโลยีร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์กรที่สามารถแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	.730		
4	S23	จำนวนโครงการที่สนับสนุนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรอื่น	.726		
5	S16	จำนวนโครงการที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรในชุมชน	.708		
6	S15	จำนวนโครงการที่ส่งเสริมการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ของคนในชุมชน	.683		
7	S17	จำนวนแผนงาน โครงการที่สนับสนุนการสร้างรายได้ที่ดำเนินงานโดยสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ	.643		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อ	ตัวแปร	Factor loading		
			Factor 1	Factor 2	Factor 3
8	S2	จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน ในด้านสนับสนุนการจัดทำ สาธารณสมบัติ		.870	
9	S1	จำนวนชุมชน ที่องค์กรได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน		.848	
10	S3	จำนวนโครงการที่ทำร่วมกับชุมชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนเป็น อาสาสมัครบริการชุมชน		.707	
11	S4	จำนวนโครงการ ที่ส่งเสริมด้านการศึกษาของคนในชุมชน		.647	
12	S18	จำนวนผู้ส่งมอบ (Supplier) ที่อยู่ในท้องถิ่น			.753
13	S19	จำนวนคนในชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมส่งเสริม เกี่ยวกับการมีสุขภาพที่ดี โรคอันตรายและการป้องกันโรค			.728
14	S20	จำนวนโครงการที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี ให้แก่คนในชุมชน			.711
15	S21	จำนวนโครงการที่สนับสนุนบริการสุขภาพพื้นฐานที่จำเป็น			.680
Eigenvalue			4.502	2.850	2.747
% of Variance			30.013	18.999	18.313
Cumulative %			30.013	49.013	67.326

จากค่า Factor loading ของทั้งหมด 15 ตัวแปร และ
การจัดกลุ่มขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและ
การพัฒนาชุมชน สามารถจัดได้ทั้งหมด 3 องค์ประกอบ
คือ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างรายได้และการพัฒนา
เทคโนโลยี องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชน
และการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพและ
การทำงาน ซึ่งรายละเอียดตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ
มีดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ การสร้างรายได้และการพัฒนา
เทคโนโลยี ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 7 ตัวแปร
ดังนี้ 1) จำนวนโครงการที่ส่งเสริมเทคโนโลยีชุมชน
พัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา เช่น การจดลิขสิทธิ์
สิทธิบัตร การขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP 2) จำนวน
โครงการที่ส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีต้นทุนต่ำ และ
ช่วยให้เกิดรายได้กับชุมชน เช่น การทำน้ายาทำความ
สะอาด 3) จำนวนโครงการที่ได้พัฒนาเทคโนโลยีร่วมกัน
ระหว่างชุมชนและองค์กร ที่สามารถแก้ไขปัญหาสังคม
และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น เครื่องคว่ำพริกแห้ง
เพื่อป้องกันกลิ่น 4) จำนวนโครงการที่สนับสนุนให้ชุมชน
สามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องได้รับ
การสนับสนุนจากองค์กรอื่น 5) จำนวนโครงการ

ที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรในชุมชน เช่น การทำก๊าซ
ชีวภาพจากมูลสัตว์ 6) จำนวนโครงการที่ส่งเสริม
การสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ของคนในชุมชน และ
7) จำนวนแผนงาน โครงการที่สนับสนุนการสร้างรายได้
ที่ดำเนินงานโดยสตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส
ผู้ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

องค์ประกอบที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและ
การศึกษา ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร
ดังนี้ 1) จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน ในด้าน
สนับสนุนการจัดทำสาธารณสมบัติ 2) จำนวนชุมชน
ที่องค์กรได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
3) จำนวนโครงการที่ทำร่วมกับชุมชน ในการส่งเสริมให้
ประชาชนเป็นอาสาสมัครบริการชุมชน เช่น อาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำรวจบ้าน และ
4) จำนวนโครงการที่ส่งเสริมด้านการศึกษาของคน
ในชุมชน เช่น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 คือ การส่งเสริมสุขภาพและ
การทำงาน ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร
ดังนี้ 1) จำนวนผู้ส่งมอบ (Supplier) ที่อยู่ในท้องถิ่น
2) จำนวนคนในชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมส่งเสริม
เกี่ยวกับการมีสุขภาพที่ดี โรคอันตรายและการป้องกัน

โรค 3) จำนวนโครงการที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี ให้แก่คนในชุมชน เช่น การตรวจสุขภาพ การจัดลานกีฬา และ 4) จำนวนโครงการที่สนับสนุนบริการสุขภาพพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การจัดหาน้ำสะอาด เป็นต้น

การสรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยนำตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ทั้งหมด 25 ตัวแปร มาสกัดองค์ประกอบและการจัดกลุ่มของตัวแปร สามารถจัดได้ทั้งหมด 3 องค์ประกอบ เหลือทั้งหมด 15 ตัวแปร ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในส่วนของจำนวนองค์ประกอบ ที่ตั้งสมมุติฐานว่ามีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ แต่ส่วนของความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนนั้นได้ร้อยละ 67.326 ซึ่งในส่วนนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนได้อย่างน้อยร้อยละ 60

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนที่สกัดได้มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างรายได้และการพัฒนาเทคโนโลยี องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพและการจ้างงาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่สองที่กำหนดว่าจะมีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากแต่ละตัวแปรในองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนนั้นมีความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก และมีความสัมพันธ์กันมาก จึงไม่สามารถแยกออกมาเป็นองค์ประกอบที่ชัดเจน จึงเกิดความสัมพันธ์รวมกลุ่มกันเป็นองค์ประกอบใหญ่ทั้ง 3 องค์ประกอบ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อย่อยในองค์ประกอบทั้ง 3 เป็นการรวมกันขององค์ประกอบที่กำหนดในมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW) และมาตรฐานแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 2600) ที่กำหนดไว้ว่าหัวข้อหลักด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบของ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การศึกษาและวัฒนธรรม 3) การสร้างงานและการพัฒนาทักษะ 4) การพัฒนาและ

เข้าถึงเทคโนโลยี 5) การสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน 6) สุขภาพ และ 7) การลงทุนด้านสังคม (International Organization for Standardization, 2010, pp. 60-68) ซึ่งจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่สกัดได้ในองค์ประกอบที่ 1 การสร้างรายได้และการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการรวมตัวกันขององค์ประกอบที่ 4, 5 และ 7 ของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW) ส่วนองค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและการศึกษา เป็นการรวมตัวกันขององค์ประกอบที่ 1 และ 2 ในส่วนองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพและการจ้างงานนั้น เป็นการรวมตัวกันขององค์ประกอบที่ 3 และ 6 ซึ่งจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่สกัดได้ทั้งหมดเป็นการรวมกันขององค์ประกอบครบทั้ง 7 หัวข้อตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW) และสอดคล้องกับองค์การแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (Global Reporting Initiative, 2013, p. 200) ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านสังคม (Society) ในหมวดชุมชนท้องถิ่น และการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา หรือ อังค์ถัด (United Nations Conference on Trade and Development, 2008, pp. 17-18) ได้มีการประชุมหารือของคณะผู้เชี่ยวชาญเมื่อปี ค.ศ.2008 เพื่อจัดทำแนวทางในการเลือกตัวชี้วัดความรับผิดชอบต่อองค์กร (Corporate Responsibility Indicators) ตามหลักทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า ภาพรวมของตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกในระหว่างการศึกษาของคณะผู้เชี่ยวชาญในประเด็นด้านสังคมนั้น รวมไปถึงการจ้างงานและการปฏิบัติด้านแรงงาน ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย และการมีส่วนร่วมของชุมชน อาสาสมัคร ช่วยภาคประชาสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ งานวิจัยของ Giannarakis, Litinas, & Theotokas (2009, pp. 199-208) ได้ระบุว่า หนึ่งในตัวชี้วัดที่สำคัญของความยั่งยืนในภาคอุตสาหกรรมนั้น ควรพิจารณาผลกระทบต่อสังคมชุมชน เช่น การสร้างงาน การพัฒนาสาธารณูปโภค การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการสร้างทุนทางสังคม ดังนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน

องค์ประกอบที่ 1 การสร้างรายได้และการพัฒนาเทคโนโลยี ที่ประกอบด้วยตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนโครงการที่ส่งเสริมการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ของคนในชุมชน จำนวนโครงการที่ส่งเสริมเทคโนโลยีชุมชน พัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และจำนวนโครงการที่สนับสนุนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรอื่นนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ วรวิทย์ อวิรุทธวรกุล และธีระพงษ์ มาลัยทอง (2550, น. 41-43) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ที่พบว่า ตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดเพื่อการอธิบายเสริมของดัชนีความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบของการที่ชุมชนพึ่งตนเองได้ มีตัวชี้วัดหลักคือสัดส่วนความมีเสถียรภาพทางการเงินหรือความมั่นคงขององค์กรชุมชน ตัวชี้วัดเสริม คือ จำนวนกลุ่มผู้ผลิตของชุมชนที่ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและการศึกษา ที่ประกอบด้วยตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนโครงการที่ทำร่วมกับชุมชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นอาสาสมัครบริการชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือตำรวจบ้าน จำนวนกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน ในด้านการสนับสนุนการจัดทำสาธารณสมบัติ สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักสุดท้ายของการศึกษาเรื่องการพัฒนาดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน คือ องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน มีตัวชี้วัดหลัก คือ สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนต่อครัวเรือนทั้งหมด ตัวชี้วัดเพื่อการอธิบาย คือ จำนวนอาสาสมัครในองค์กรภาครัฐและเอกชน จำนวนคนในชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม (วรวิทย์ อวิรุทธวรกุล และธีระพงษ์ มาลัยทอง, 2550, น. 41-43)

องค์ประกอบที่ 3 คือ การส่งเสริมสุขภาพและการจ้างงาน ที่ประกอบด้วย ตัวแปรจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพ เช่น จำนวนโครงการที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดีให้แก่คนในชุมชน เช่น การตรวจสุขภาพ การจัดลานกีฬา จำนวนโครงการ

ที่สนับสนุนบริการสุขภาพพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การจัดหา น้ำสะอาด เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องการพัฒนาดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งพบว่า องค์ประกอบหลักคือชุมชนเกื้อกูลกัน มีตัวชี้วัดหลัก คือ สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการของชุมชนอย่างต่อเนื่องต่อหมู่บ้านทั้งหมด มีตัวชี้วัดเพื่อการอธิบายเพิ่มเติม คือ สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการของชุมชนต่อหมู่บ้านทั้งหมด (วรวิทย์ อวิรุทธวรกุล และธีระพงษ์ มาลัยทอง, 2550, น. 41-43)

ดังนั้น หากจะดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการมีส่วนร่วม และการพัฒนาชุมชนสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการส่งเสริมใน 3 องค์ประกอบ โดยเน้นไปที่องค์ประกอบของการสร้างรายได้และการพัฒนาเทคโนโลยี สนับสนุนโครงการที่ส่งเสริมเทคโนโลยีชุมชน พัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา เช่น การจัดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร การขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP เป็นต้น โดยชุมชนสามารถสร้างความสามารถพึ่งตนเองได้ แก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง และสร้างโอกาสที่ดีให้กับชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาหรือได้รับเงินสนับสนุนอย่างมากมายจากหน่วยงานของรัฐ (Robinson, & Green, 2011, p. 71) รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนและการศึกษา และลำดับสุดท้ายเป็นองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพและการจ้างงาน ซึ่งในการเลือกประเด็นเพื่อช่วยเหลือชุมชนควรเลือกสนับสนุนเพียงไม่กี่ประเด็นปัญหาที่อยู่ในความกังวลของชุมชนนั้น และเป็นประเด็นที่องค์กรมีศักยภาพในการสนับสนุนได้ในระยะยาว (Kotler, & Lee, 2008, p. 253)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ของภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนมีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ 15 ตัวแปร ซึ่งเป็นตัวแปรที่แสดงถึงความ

รับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในมิติด้านชุมชน ดังนั้น จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของภาครัฐ

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ควรกำหนดเป็นนโยบายให้การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมนั้น มีแนวทางในการส่งเสริมการจัดทำตัวชี้วัดให้ชัดเจนในด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน โดยใช้แนวทางขององค์ประกอบที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นต้นแบบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการของภาคเอกชน

สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ควรนำองค์ประกอบที่ได้ในด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในองค์กร เพื่อกำหนดกลยุทธ์ แนวทางและแผนในการพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน ในระหว่างกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดขององค์กรซึ่งแบ่งเป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ และสถานประกอบการขนาดเล็ก (SME) เพื่อยืนยันว่า คุณลักษณะที่วัดในแต่ละกลุ่มเป็นองค์ประกอบเดียวกันหรือไม่ โดยใช้การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน (Measurement Invariance) ของโครงสร้างองค์ประกอบระหว่างกลุ่มประชากรที่ต่างขนาดกัน หรือทำการศึกษาเฉพาะในแต่ละประเภทอุตสาหกรรม เพื่อให้มีความชัดเจน เฉพาะเจาะจงและสามารถประยุกต์ใช้ได้เฉพาะประเภทอุตสาหกรรมนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. ควรศึกษาองค์ประกอบที่เหมาะสมในมาตรฐานแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000) หรือมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW) ในด้านอื่นๆ เพื่อให้ครบทั้ง 7 ด้าน นั่นคือ ด้านการกำกับดูแลองค์กร (Organizational Government) ด้านสิทธิมนุษยชน

(Human Rights) ด้านการปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ด้านการดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) และด้านผู้บริโภค (Customer Issues)

เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2557). โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีการพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม. ค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.csrdiw.com/index.php/th/home-2>

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2556). *ถอดรหัส 3 การพัฒนา: ชุมชน สังคม ท้องถิ่น การเมือง ประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

บำเพ็ญ เขียวหวาน. (2551). *การวิจัยชุมชนและการวางแผนพัฒนาชุมชน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุทธ โกยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วย AMOS*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราวิทย์ อธิวัตรกุล และ ชีระพงษ์ มัลลย์ทอง. (2550). การพัฒนาด้านชีวิตความเข้มแข็งของชุมชน. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 44(1), 40-47.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559*. ค้น เมื่อ 20 กันยายน 2557, จาก http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/Summaryplan11_thai.pdf

- Broughton, B., & Hampshire, J. (1999). *Bridging the gap: A Guide to monitoring and evaluating development projects*. Canberra: Pirie Printers.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation*. New York: Cornell University.
- Global Reporting Initiative. (2013). G4 Sustainability reporting guidelines. Retrieved Jan 14, 2015, from <http://www.globalreporting.org>
- Giannarakis, G., Litinas, N., & Theotokas, I. (2009). Characteristics of Corporate Social Responsibility Indicators. *International Journal of Social Education, Economics and Management Engineering*, 3(6), 199–208.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall International.
- International Organization for Standardization. (2010). *ISO 26000: 2010 Guidance on Social Responsibility*. Geneva: ISO.
- Kotler, P., & Lee, N. (2008). *Corporate Social Responsibility Doing the Most Good for Your Company and Your Cause*. Bangkok: Darnsuthapress.
- Robinson, J. W. Jr., & Green, G. P. (2011). *Introduction to Community Development: Theory, Practice, and Service-Learning*. California: Sage.
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2008). *Guidance on Corporate Responsibility Indicators in annual reports*. New York: United Nation Publication.